

AUSTRIJSKI DANI 2015.

OSVRT I ANALIZA

ŽAKLINA RADOŠ

Sveučilište u Zadru, Odjel za germanistiku
University of Zadar, Department of German Studies

Primljeno / Received: 10. XII. 2015.

Odjel za germanistiku Sveučilišta u Zadru u suradnji s Ministarstvom za obrazovanje i žene Republike Austrije te uz potporu Hrvatskog društva učitelja i profesora njemačkog jezika, podružnica Zadar, i Županijskog vijeća učitelja i profesora njemačkog jezika Zadarske i Šibensko-Kninske županije organizirao je radionice za stručno usavršavanje učitelja, nastavnika i profesora njemačkog jezika pod nazivom Austrijski dani 2016. s naglaskom na sljedećim temama: iskušane metode upravljanja razredom, korištenje kretanja u učionici u svrhu motivacije učenika, film, glazba i književnost u kreativnoj nastavi njemačkog jezika kao stranog jezika. Radionicama pod vodstvom dr.sc. Thomasa Stiglbrunnera prisustvovali su uz nastavnike, učitelje i profesore njemačkog jezika i studenti germanistike Sveučilišta u Zadru. Radionice su dobile najvišu ocjenu sudionika.

KLJUČNE RIJEČI: *Austrijski dani, kreativna nastava, kretanje u nastavi, stručno usavršavanje, upravljanje razredom*

UVODNA RIJEČ

Odjel za germanistiku Sveučilišta u Zadru u suradnji s Ministarstvom za obrazovanje i žene Republike Austrije te uz potporu Hrvatskog društva učitelja i profesora njemačkog jezika, podružnica Zadar, i Županijskog vijeća učitelja i profesora njemačkog jezika Zadarske i Šibensko-Kninske županije 25. i 26. rujna 2015. organizirao je radionice za stručno usavršavanje učitelja, nastavnika i profesora njemačkog jezika pod nazivom Austrijski dani 2016. Nastavak je to uspješne suradnje Odjela za germanistiku i Ministarstva za obrazovanje i žene Republike Austrije započet 2015. g. kad su održani prvi Austrijski dani koncipirani na način da postanu tradicionalna manifestacija te mjesto susreta i razmjene hrvatske i austrijske kulture. Manifestacija na kojoj sudjeluju domaći i strani stručnjaci provodi se u obliku radionica i predavanja za studente germanistike i učitelje, nastavnike i profesore njemačkog jezika Zadarske i Šibensko-Kninske županije. Ovogodišnje radionice vodio je dr.sc. Thomas Stiglbrunner, vanjski suradnik Ministarstva za obrazovanje i žene Republike Austrije, stručnjak s višegodišnjim iskustvom u nastavi njemačkog jezika kao stranog jezika, zaposlenog u nastavi u takozvanima integracijskim razredima. Važno je naglasiti da se ne radi o razredima s inkluzijom djece s posebnim potrebama, već o društvenoj integraciji djece izbjeglica koji također podliježu školskoj obvezi u Republici Austriji, najčešće djece iz socijalno ugroženijih slojeva s nedostatnim znanjem njemačkog jezika potrebnim za uspješno funkcioniranje u društvu.

Manifestaciju su financijski poduprli Sveučilište u Zadru, Odjel za germanistiku i Ministarstvo za obrazovanje i žene Republike Austrije, a organizaciju projekta (planiranje i izradu plana i programa rada s inozemnim partnerom, koordinaciju s domaćim dionicima (voditeljima stručnih županijskih vijeća nastavnika njemačkoga jezika), moderiranje radionica te osiguravanje uvjeta za rad inozemnih partnera) u ime Odjela za germanistiku provele su Žaklina Radoš, viša lektorica i Nikolina Miletić, asistentica.

METODIČKO-DIDAKTIČKI I PEDAGOŠKI SADRŽAJI RADIONICA PO SASTAVNICAMA UPRAVLJANJE RAZREDOM I USPJEŠNA KOMUNIKACIJA

Posebnu pozornost posvetio je predavač tematici upravljanja razredom navodeći primjere iskušane u praksi iz kojih je bilo razvidno da predavač primjenjuje demokratsko-autoritativni stil upravljanja razredom (Ilić, 2012: 6). Tako za početak školske godine predlaže odvajanje dostatne količine vremena za utvrđivanje zajedničkih pravila ponašanja u učionici. Predlaže da učenici okupljeni u skupine predlože tri do pet pravila po skupini, da ta pravila iznesu ostalim skupinama te u međusobnom dogovoru s ostalim skupinama utvrde ona koja svi prihvaćaju. Po konačnom dogovoru izrađuju se, u obliku plakata, razredna pravila ponašanja koja potpisuju svi učenici i nastavnik te se vješaju na zid. Iz prakse se pokazalo da su učenici prilično strogi pri izboru pravila. Od nastavnika i učenika nakon se donošenja razrednih pravila očekuje njihovo dosljedno i pravedno primjenjivanje. Dosljednost jest jedna od poželjnih osobina nastavnika (Ilić, 2012: 8) koja značajno utječe na ponašanje učenika. U tom smislu nastavnik mora razviti i dogovoriti učinkovita sredstva komunikacije jer su ona neophodno sredstvo odgoja (Ilić, 2012: 10) koje pridonosi razvoju učenikove osobnosti. Vezano za poštivanje razrednih pravila predavač predlaže pisanje imena „prijestupnika“ na određeno mjesto na ploči te vođenje evidencije u obliku pisanja crtica za svako nedogovoreno ponašanje. Ukoliko učenik dobije 3 crtice, nastavnik određuje odgojnu mjeru primjerice dodatnu zadaću, 5-minutno zadržavanje u učionici po završetku nastave ili slično. Svrha je mjere osvijestiti kod učenika potrebu pridržavanje dogovorenih pravila kako bi zajednički rad u učionici funkcionirao te kako bi se postigli ishodi i ciljevi nastave. Odabir odgojne mjere složen je proces kojem je pretpostavka kontinuirano praćenje svakog pojedinačnog učenika. U tom smislu nastavnik će se u skladu s uočenim obrascima ponašanja po potrebi odlučiti za mjere suzbijanja negativnog ponašanja (kao gore).

U svrhu učinkovite komunikacije s učenicima predavač predlaže korištenje unaprijed pripremljenih kartona u različitim bojama formata A4 (vrsta vizualne potpore pamćenju) za određene oblike rada (zasebna boja za svaki oblik rada: individualni, u tandemu, u skupini) u učionici, s kojima upoznaje učenike na početku školske godine. Na kartonima su navedeni svi bitni elementi zadatka: definicija zadatka, oblik rada, trajanje, način komunikacije među članovima skupine, ponašanje u slučaju pitanja. Racionalna je to i praktična metoda kojom nastavnik nakon izvjesnog vremena postiže da učenici, čim vide karton u određenoj boji, znaju što se od njih očekuje, dozvoljavajući na taj način nastavniku da preuzme ulogu monitora nastavnog procesa i prebacuje odgovornost za proces učenja na učenika. Prilikom definicije zadataka predavač predlaže primjenu principa diferencijacije tj. nuđenje više vrsta zadataka različitih po težini pri kojem će učenici birati onaj koji najviše odgovara njihovim sposobnostima. Na taj način omogućava aktivno uključivanje svih učenika u rad, neovisno o njihovom predznanju, te izbjegava da učenici

slabijeg predznanja, zbog frustracije izazvane preteškim zadatkom, i dalje nazaduju. Trajanje zadatka treba dosljedno poštivati i ne dozvoljavati njegovo produžavanje. Primjenom ove metode predavač je u praksi postigao da se učenici pridržavaju zadanog vremenskog okvira. Kao dio uspješne komunikacije predavač navodi i uvođenje auditivnih elemenata kao što su određeni broj udaraca dlanovima ruke ili brojanje od pet prema jedan (snižavajući visinu glasa od glasnog prema tihom) kao znak završetka zadatka. Metoda je ovo koja se pokazala uspješnom u postizanju radne atmosfere ukoliko su učenici upoznati s njom te ju nastavnik dosljedno primjenjuje.

Ne bi li pridonio pozitivnoj atmosferi predavač primjenjuje kretanje u učionici u didaktičke svrhe te ističe njegov pozitivan utjecaj na podizanje motivacije, koncentracije i spremnosti na učenje i osvještavanje važnosti škole kao mjesta radosti, a ne muke. Osim toga učestalost i trajanje kretanja na nastavi dokazano pridonosi pozitivnom utjecaju na zdravlje, posebice na subjektivne psihičke parametre (Skinner, 2001; Sygusch et al., 2005). Među ostalim predlaže: korištenje post-it ceduljica za pisanje odgovora (učenik piše na ceduljicu, ustaje i donosi ju učitelju ili lijepi na bijelu ploču), pri radu u skupinama podjelu učenika u skupine po raznim principima tako da su skupine uvijek heterogene, ali i da imaju nešto zajedničko (npr. formiranje skupina po rođenju u određenom mjesecu, po visini, po prvom slovu imena itd.). Podizanje palca prema gore ili prema dolje kao znak da im se nešto svidjelo ili nije itd. što je osim kretanja i način učinkovite komunikacije. Uvođenje više svrsihodnog kretanja u učionice zasigurno bi bilo potrebno uvesti u sve razrede osnovne škole.

POPULARNA UMJETNOST I KNJIŽEVNOST U NASTAVI STRANIH JEZIKA

Ovogodišnji se susret (2015.) pored navedenih elemenata usredotočio na usvajanje metoda rada s filmom, glazbom, književnošću i stripom – iz austrijskog govornog područja – koje je voditelj radionica povezao s bitnim sadržajima kao što su planiranje nastave, diferenciranje zadataka, upravljanje razredom te kazališnom pedagogijom.

Filmski isječci i glazba dobar su uvod u glavnu temu jer nude elemente iznenađenja i mogućnost povezivanja s predznanjima, a posebice s emocionalnim iskustvima, stvarajući tako plodno podlogu za usvajanje novih znanja. Upravo povezivanje s emocionalnim iskustvima i buđenje pozitivnog emocionalnog okružja potiče zadržavanje informacije u dugotrajnom pamćenju te pridonosi pozitivnom odnosu prema radu. Rad s filmovima, pjesmama, književnosti itd. omogućuje nastavniku i zadavanje kreativnih zadataka. Tako se učenicima može zadati da vlastitim mobilnim telefonima snime mali video ili naprave foto-priču (opiši svoju sobu, kako izgleda put do škole itd.). Za očekivati je da su učenici već dobro upoznati s korištenjem medija, ali postoji i niz aplikacija za snimanje videa (npr. Vivavideo). Tijekom radionice i sudionici su se okušali u izradi videa koristeći navedenu aplikaciju.

Često se ozbiljna književnost smatra preteškom za početne stupnjeve učenja stranog jezika. Na primjeru jednog od najtežih tekstova njemačke književnosti, Goetheova monologa Fausta, predavač je demonstrirao da je navedeni monolog moguće koristiti u nastavi s učenicima najrazličitijih razina predznanja s pretpostavkom da im se ponude diferencirani zadaci. Druga opcija koju predlaže predavač jest obrada zadataka vezanih uz određeno književno djelo kroz tzv. učenje po stanicama. Ovaj način rada omogućuje

daljnu individualizaciju i diferencijaciju zadataka: učenje se odvija individualno, učenik prilagođava brzinu učenja svojim potrebama i mogućnostima. Metoda je to dakle posebno pogodna za rad u razredima s djecom s različitim predznanjem i sposobnostima. Priprema učenja po stanicama od učitelja zahtijeva znatan angažman, prednost je međutim što jednom pripremljene materijale može ponovo koristiti. Književna djela nude niz opcija za obradu u nastavi: učenicima se može dati na čitanje dio priče te im zadati da ju završe, pisanje pjesmica po određenom modelu, slaganje izrezanih redaka teksta po pravilnom redoslijedu itd. Sve su to metode koje od učenika traže maštovitost, kreativnost, koncentraciju te potiču razvijanje samostalnog razmišljanja i izražavanja.

Prednosti korištenja glazbe (bilo u obliku videa, bilo u obliku zvučnog zapisa) dobro su poznate u nastavi stranih jezika. Glazba se koristi za uvježbavanje razumijevanja slušanjem i uvježbavanje jezičnih struktura. Napamet naučeni stihovi mogu se trajno usaditi u sjećanje te olakšavaju usvajanje složenih gramatičko-sintaktičkih struktura. Popularni tekstovi njemačke glazbe često međutim sadrže niz pravopisnih grešaka pa nude mogućnost uvježbavanja istog. Poznato je da učenici rado ispravljaju (tuđe) greške, pa je to mogućnost za nastavu stranog jezika.

Na samom kraju radionica predavač je prezentirao i nekoliko vježbi iz područja kazališne pedagogije kojima se potiče izražavanje, jezično i kreativno, jača samopouzdanje sudionika te još jednom uvodi element kretanja u učionicu.

ZAVRŠNA RIJEČ

Cjeloživotno učenje imperativ je današnjice. Ne vrijedi li ovaj imperativ posebice za nastavnike, učitelje i profesore koji su se posvetili prenošenju znanja na nove generacije? Sudjelovanje na radionicama za stručno usavršavanje jedan je od načina na koji učitelj dolazi u kontakt s novim znanjima, osvježava stara, kritički odmjerava i bira najbolje načine za obogaćivanje vlastite nastavne prakse. Austrijski dani 2016. upravo su to omogućili sudionicima. Sadržaji, njihova relevantnost i metodologija rada dobile su u evaluacijskom upitniku najviše ocjene. Poticaj je to za nastavak manifestacije.

POPIS LITERATURE

Ilić, I. (2012) Što je zaista važno u odnosu nastavnika i učenika. U: Ilić I., Ištvančić I., Letica J., Sirovatka G., Vican D., *Upravljanje razredom*, Zagreb, Nakladnik Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih u suradnji s British Councilom.

Skinner, J. (2001) *Körperliche Aktivität und Gesundheit: Welche Bedeutung hat die Trainingsintensität?* Deutsche Zeitschrift für Sportmedizin, 52 (6), 211-214.

Sygyusch, R., Wagner, P., Janke, A. & Brehm, W. (2005) *Gesundheitssport – Effekte und deren Nachhaltigkeit bei unterschiedlichem Energieverbrauch*. U: Deutsche Zeitschrift für Sportmedizin, 56 (9), 318-326.

Schulz, I.: *Bewegung im Unterricht – eine Möglichkeit der Gesundheitsförderung in der Schule?* 26.9.2006., Dissertation zur Erlangung des akademischen Grades. NA: <http://www.db-thueringen.de/servlets/DerivateServlet/Derivate-10300/Schulz/Dissertation.pdf>, datum pristupa: 9.1.2016.

ZUSAMMENSETZUNG

Die Abteilung für Germanistik der Universität Zadar in Zusammenarbeit mit dem Bundesministerium für Bildung und Frauen der Republik Österreich, unterstützt von Kroatischem Deutschlehrerverband (KDV) – Zweigstelle Zadar und Fachschaften der Grund- und Mittelschulen in den Gespanschaften Zadar und Šibenik-Knin veranstaltete unter Leitung von Dr. Thomas Stiglbrunner ein Fortbildungsseminar für Deutschlehrer und Germanistikstudierende namens Österreichtage 2016. Im Rahmen der Veranstaltung wurden in drei Workshops folgende thematische Inhalte bearbeitet: Methoden des erprobten Klassenmanagements, motivationsstiftende Bewegungsspiele im Klassenraum, Filme, Musik und Literatur im kreativen Unterricht Deutsch als Fremdsprache. Die Workshops wurden von den Teilnehmern mit besten Noten bewertet.

SCHLÜSSELWÖRTER: *Bewegung im Unterricht, Fortbildung, Klassenmanagement, kreativer Unterricht, Österreichtage*

SUMMARY

The Department of German Studies of the University of Zadar in cooperation with the Ministry of Education and Women of the Republic of Austria supported by the Croatian Society of Teachers of German Language, Zadar branch, and the County Council of Teachers of German Language of the Counties Zadar and Šibenik-Knin organized a series of workshops named Austrian days 2016 for further professional education of German teachers as well as students of the Department of German Studies with thematic emphasis on the proven class management skills, deployment of pupils mobility in the classroom for the purpose of motivation, methods of deployment of movies, music and literature for the purpose of creative classroom atmosphere under the guidance of Thomas Stiglbrunner, phd. The workshops achieved best grades by the participants.

KEY WORDS: *Austrian days, class management, creative teaching, mobility in classroom, professional education*